

الحکام مسافر در رمضان

ایمن الدین

Ketabton.com

میبدی سید احمد

## احکام مسافر در رمضان

تتبع ونگارش :

امین الدین «سعیدی - سعید افغانی»  
مدیر مطالعات ستراتیژیک افغان و  
مسئل مرکز کلتوری دحقق لاره-جرمنی

## احکام مسافر در رمضان

قبل از همه باید گفت که مسافت در ماه مبارک رمضان ممانعتی ندارد، ولی نباید این مسافت برای فرار از روزه صورت گیرد.

در مورد چگونگی حکم روزه مسافر باید به قرآن عظیم الشان مراجعه کرد . پروردگار باعظمت ما میفرماید: «فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّهُ مِنْ أَيَّامٍ أُخْرَ» کسانیکه از شما مریض ویا در سفر باشد ، شمار روز های دیگر آنرا بگیرد. ( یعنی برای روزه دار جواز دارد که روزه ماه مبارک را افطار نماید. )

صحابه و یاران آن حضرت صلی الله علیه وسلم ، زمانیکه تصمیم سفر میگرفتند، بدون در نظر گرفتن بیرون رفتن از محوطه خانه های شهر روزه یشان را می خورده اند، و می گفتند که این راه و روش پیامبر صلی الله علیه وآلہ وسلم بوده است.

عبد فرزند جبر میگوید: با ابویصره غفاری از یاران رسول الله صلی الله علیه وسلم در ماه مبارک رمضان با کشتی ای از شهر فسطاط به قصد سفر حرکت کردیم، قبل از اینکه از خانه های شهر دور شویم، گفت تا سفره را پنهن کردند. و به من گفت: بفرما.

گفتم: آیا خانه های شهر را نمی بینی؟ ایشان با تعجب پرسیدند: آیا مخالفت سنت و روش رسول الله صلی الله علیه وسلم می کنی؟ (به روایت امام احمد و ابو داود سیستانی ).

محمد بن کعب میگوید: خدمت انس بن مالک؛ یار و خدمتگذار رسول اکرم صلی الله علیه وسلم در ماه رمضان رسیدم، ایشان لباس سفر پوشیده آماده سفر بودند، و چهارپایانش را آماده حرکت کرده بود. درخواست غذائی کرد و شروع کرد به خوردن.

من از ایشان پرسیدم: آیا این از سنت پیامبر صلی الله علیه وآلہ وسلم است؟! ایشان فرمودند: بله، این سنت رسول الله صلی الله علیه وسلم است. سپس سوار شده حرکت کردند. (امام ترمذی این حدیث را حسن شمرده است).

این روایات بطور واضح، روشن می سازد کسی که در ماه مبارک رمضان قصد سفر می کند، می تواند روزه اش را بخورد.

فقها در طی تحقیقاتی که بعمل اورده اند حدود مسافتی را برای مسافر شدن در ماه مبارک رمضان تعیین داشته اند که در جمله فرموده اند : اگر روزه دار در حدود 4 بُرد اندازه سفر رود حکم مسافر بران اطلاق میگردد . هر بُرد عربی برابر است با (22.176) کیلومتر، در نتیجه مسافتی که احکام سفر به آن تعلق میگیرد برابر است با 4 برابر این مقدار یعنی (88.704) کیلومتر ( برای معلومات مزید مراجعه شود به کتاب «الفقه الاسلامی و ادلته» 1/74-75).

**علماء برای تأیید نظریات خویش بر روایات ذیل اسلامی استناد نموده اند :**

1- از پیامبر صلی الله علیه وسلم به سند ضعیف روایت شده است که گفت: «یا اهل مکة لا تقصروا في أدنى من أربعه برد من مكة إلى عسفان» (روایت طبرانی در المعجم الكبير (11162)، ودارقطني (387/1)، وبيهقي (3/13)، یعنی: «ای اهل مکة، از مسافت کمتر از 4 بُرد ما بین مکة و عسفان (نمازها را) قصر نکنید».

2- از ابن عباس رضی الله عنه سؤال شد که آیا تا رفتن به عرفه نمازها را قصر کنیم؟ گفت: نه، ولی تا عسفان و جدة و طائف (میشود نماز را قصر کرد) (التلخیص الحبیر .(46/2

3- ابن عمر و ابن عباس رضی الله عنهم هنگام سفر در مسافت 4 بُرد به بالا (یعنی بیشتر از 88.704 کیلومتر) نمازها را دو رکعت میخوانند و روزه را نمیگرفتند. ابن عمر هنگام رفتن به «ذات النصب» نماز را قصر کرد، و بین این مکان تا مدینه 4 بُرد مسافت بود (فتح الباری 2/566).

در نتیجه کسی که مسافت بیشتر از 88.704 کیلومتر را طی کند احکام سفر به او تعلق میگیرد و میتواند اگر خواسته باشد، روزه را بشکند و نمازها را قصر و جمع کند، ولی همانطوری که بیان شد باید سفرش مباح باشد، ولی اگر مسافت طی شده کمتر از 88.704 کیلومتر باشد، احکام سفر به او تطبیق نمیگیرد، و نمیتواند که روزه را بشکند و یا نمازها را قصر و جمع کند.

و ناگفته نماند که مسئله فوق الذکر یکی از آراء علماء در مورد مسافت قصر و جمع میباشد، و نظریه های دیگری نیز وجود دارد و علماء نزدیک به 20 قول را در مورد مسافت قصر برای مسافر بیان کرده اند. که نسبت طولت کلام از ذکر آن جلوگیری مینمایم.

#### پادداشت :

به مجرد که مسافر به حالت مقیم آید به گرفتن روزه آغاز و ایام قضاء شده را قضائی بیاورند.

همچنان علماء میگویند بر آنده اشخاصی در ماه مبارک رمضان احکام مسافرت تطبیق میگردد که مصروف مسافرت مباح باشد.

### برای مسافر روزه گرفتن بهتر است یا روزه نگرفتن :

طوریکه قبل اور شدیم که برای شخص مسافر مباح است، که در رمضان روزه نگیرند ولی قضای آن، بر آنها واجب میباشد. و بعد ازماه رمضان بتعداد روزه هائی که نگرفته است قضاء ان را بعمل ارد.

در حدیثی از ابوسعید خدری روایت استکه: «ما در ماه رمضان همراه پیامبر صلی الله علیه وسلم به جنگ میرفتیم. بعضی ازما روزه میگرفتند و بعضی ازما روزه نمیگرفتند، نه روزه داران بروزه خواران اعتراض میگرفتند و نه روزه خواران بر روزه داران. و حکم همین بود، که هرکس بتواند روزه بگیرد روزه باشد و کارخوبی است و هرکس نتواند روزه بگیرد و در خود سستی و ناتوانی احساس کند، روزه نگیرد و کار خوبی است» (بروایت احمد و مسلم). محدثین مبنویسند که، در یکی از روزها حمزه اسلامی به پیامبر صلی الله علیه وسلم گفت: ای رسول الله من در مسافرت توانائی روزه گرفتن را در خود میبینم، آیاگناه دارده روزه باشم؟ پیامبر صلی الله علیه وسلم گفت: «هی رخصة من الله تعالى فمن أخذ بها، فحسن، ومن أحب أن يصوم فلا جناح عليه» (این یک رخصت است از جانب الله، هرکس بدان عمل کرد نیک کرده است، و هرکس خواستکه روزه بگیرد بر وی گناهی نیست) (بروایت مسلم).

همچنان در حدیث دیگری آمده است که شخصی به نام حمزه ابن عمرو در حالیکه مصروف مسافرت بود، ولی با آنهم روزه میگرفت، در یکی از روزها از رسول الله صلی الله علیه وسلم پرسید: آیا در اثنای سفر روزه بگیرم؟ پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: «إن شِئْتَ فَصُمْ، وإن شِئْتَ فَأَفْطِرْ» (اگر خواستی روزه بگیر و اگر خواستی

روزه را بخور.) بخاری (1943)، و مسلم (1121)

طوریکه ملاحظه مینمایم پیامبر اکرم صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ به ایشان در گرفتن روزه اختیار داد و برایش گفت اگر خواستی روزه بگیر و اگر نخواستی میتوانی روزه را افطار نمایی، و همین اختیار، دلیلی است بر این که اگر مسافر می تواند بدون تحمل مشقت و سختی روزه بگیرد، مجاز به این کار است روزه اش فرض باشد یا نفل، زیرا سبب جواز خوردن روزه در سفر وجود مشقت و سختی است.

از طرف دیگر روزه بودن همراه مشقت و زحمت دارای اجر و ثواب بیشماری است به شرط آن که شخص نیازمند به کمک دیگران نباشد و اگر نتواند امور خود را رسیدگی کند و به اصطلاح سربار دیگران می شود در این صورت خوردن روزه برایش افضل است. مطابق به فرموده پیامبر صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ « ذَهَبَ الْمُفْطِرُونَ الْيَوْمَ بِالْأَجْرِ » «امروز کسانی که روزه نبودند اجر و ثواب را حاصل نمودند.» بخاری (2890)، و مسلم (1119).

### شیخ ابن جبرین طی فتوای گفته است :

روزه دار مسافر اگر محتاج باشد که رفاقت برای او سایه درست کرده و بر او آب پیاشند و شترش را آب دهند و خوراک و... تهیه کنند بهتر آن است که از روزه گرفتن صرف نظر کند تا مزاحم دیگران نشود؛ اما اگر روزه در روند کارش خلل ایجاد نکند افضل آن است که روزه بگیرد، روزه‌ی فرضی باشد یا نفلی. ( برای مزید معلومات مراجعه شود به فتوا شیخ ابن جبرین- مورخه ۱/۲ در این بابت )  
بنآ بصورت کل گفته میتوانیم :

اگر شخصی در ماه رمضان هنگام سفر روزه اش را نخورد، روزه اش صحیح است مگر آن که روزه برایش زیان آور باشد که در این صورت تأکید می شود روزه اش را بخورد بدلیل حدیث پیامبر صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ که فرموده: « لیسَ مِنَ الْبِرِّ الصِّیامُ فِی السَّعْدِ » «روزه گرفتن در مسافرت جزو نیکی و عبادت نیست.» ( بخاری (1946)، و مسلم (1115)).

### نظریات علماء در مورد روزه مسافر :

سیرت نویسان مینویسند که پیامبر صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ بارها در ماه مبارک رمضان به سفر پرداخته است. آنحضرت صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ ، احیاناً در مسافرت روزه میگرفت و احیاناً روزه نمی گرفت، و یارانش را نه به روزه گرفتن و ادار کرده و نه از روزه خوردن بازداشته است.

و در جنگها وقتی به دشمن نزدیک می شدند به آنها دستور می داد روزه‌یشان را بخورند تا در جنگ با دشمن نیرومندتر و قویتر باشند.

اما اگر در حین سفر موضوع جنگ مطرح نمی بود آن حضرت صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ می فرمودند که افطار نمودن رخصتی است. هر کس خواست آنرا اختیار کند، و هر کس خواست روزه بگیرد هیچ ممانعتی در این مورد نیست.

مورخین می نویسند بزرگترین غزوات تاریخی بین حق و باطل در ماه مبارک بوقوع پیوسته است، که از جمله میتوان از: غزوه بدر و غزوه فتح مکه نام برد.

و آن حضرت در همه این سفرها هرگز طول مسافت سفر را برای روزه خوردن مسافر معین نکرده است.

ائمه اربعه و جمهور صحابه و تابعین بر این هستند که روزه گرفتن در سفر جایز و صحیح است، و اگر شخص مسافر روزه گرفت، روزه اش منعقد شده و بریء الذمه می شود. (برای مزید معلومات مراجعه نماید به رساله (الموسوعة الفقهية) جلد 28 صفحه 73)

امام ابوحنیفه ، امام شافعی ، و امام مالک بدین رای اند : اگر مسافر توامندی روزه گرفتن را داشته باشد ، بهتر است که روزه بگیرد . و مسافر که توان گرفتن روزه را نداشته باشد بهتر است ، روزه نگیرد .

شیخ محمد بن علی بن محمد بن عبدالله بن الحسن شوکانی میگوید : کسی که روزه برایش سخت و دشوار و زیانمند است و کسی که به عمد می خواهد از رخصت رو بگرداند و با آن مخالفت کند و کسی که بر خود نگران باشد که در سفر روزه بگیرد ممکن است دچار خودپسندی و تظاهر و ریا گردد، برای همه این گونه اشخاص روزه نگرفتن بهتر است. اگر هیچیک از اینها مطرح نباشد روزه گرفتن بهتر می باشد.

به همه حال اگر مسافر با گرفتن روزه دچار مشقت نشوند، روزه گرفتن برایش بهتر است ولی اگر شخصی مسافر دچار مشقت ، تکلیف و حرجی میشود ، بهتر است که که روزه نگیرند.

## فضلیت و عدم افضلیت روزه در مسافرت:

در مورد افضلیت و عدم افضلیت روزه در مسافرت توجه خوانندگان را به نکات ذیل جلب مینماییم :

**حالات اول:**

اگر روزه بودن یا نبودن برای شخص مسافر یکسان باشد؛ یعنی روزه گرفتن بر وی (در سفر) تاثیر (چندانی) نمی گذارد، در این حالت روزه گرفتن برایش بهتر است؛ به دلایل زیر:

1- ابو درداء رضی الله عنه در این مورد استدلال میاورد «حَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ فِي يَوْمٍ حَارِّ حَتَّى يَضْعَفَ الرَّجُلُ يَدْهُ عَلَى رَأْسِهِ مِنْ شِدَّةِ الْحَرَّ وَمَا فِينَا صَائِمٌ إِلَّا مَا كَانَ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَابْنِ رَوَاحَةَ» (بخاری: 1945). یعنی: در یکی از سفرها، همراه رسول خدا صلی الله عليه وسلم و ابن رواحه شدیم. هوا گرم بود تا جایی که مردم از شدت گرما، دستهای خود را روی سر شان می گذاشتند. و از میان ما کسی غیر از رسول خدا صلی الله عليه وسلم و ابن رواحه، روزه نبود. در این حدیث مشاهده می شود که عده ای از صحابه روزه نبودند و تنها ابن رواحه همراه پیامبر صلی الله عليه وسلم روزه بودند.

2- روزه گرفتن در اینحالت باعث می شود که فرد مکلف در اسرع وقت تکلیف شرعی خود را انجام داده و بریء الذمه گردد، اما قضاء کردن آنها موجب تاخیر در بریء الذمه شدن انسان است.

3- روزه گرفتن برای وی در ماه رمضان آسانتر است؛ زیرا معمولاً روزه گرفتن در زمانی که غالب مردم روزه نیستند اندکی سخت تر می شود.

4- روزه گرفتن در ماه رمضان فضیلت بیشتری دارد؛ چرا که انجام عبادات در رمضان افضلتر از دیگر ماههای سال است.

امام شافعی باتوجه به این دلایل ترجیح داده که روزه گرفتن برای کسی که روزه بودن و نبودن برایش یکسان است، بهتر است.

### حالت دوم:

روزه نگرفتن برای وی (مسافر) به حالت سودمند تر است؛ در اینجا می‌گوئیم: روزه نبودن افضل تر است، و اگر پاره‌ای از مسائل موجب مشقت بر وی گردد در آنصورت حتی روزه گرفتن بر وی مکروه است، زیرا کسی که در مشقت قرار دارد با وجودیکه الله تعالى برایش رخصت داده اما وی از آن رخصت الهی عدول می‌کند قطعاً مرتكب امری مکروه شده است.

### حالت سوم:

روزه گرفتن برای وی موجب مشقت شدیدی گردد که قابل تحمل نباشد؛ در اینحالت روزه گرفتن بر وی حرام است. به دلیل حدیث مسلم از جابر بن عبد الله رضی الله عنہ که گفت: «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَرَجَ عَامَ الْفَتْحِ إِلَيْ مَكَّةَ فِي رَمَضَانَ فَصَامَ حَتَّىٰ بَلَغَ كُرَاعَ الْعَمِيمِ فَصَامَ النَّاسُ ثُمَّ دَعَا بِقَدْحٍ مِّنْ مَاءٍ فَرَفَعَهُ حَتَّىٰ نَظَرَ النَّاسُ إِلَيْهِ ثُمَّ شَرَبَ فَقِيلَ لَهُ بَعْدَ ذَلِكَ إِنَّ بَعْضَ النَّاسِ قَدْ صَامَ فَقَالَ أُولَئِكَ الْعُصَمَاءُ أُولَئِكَ الْعُصَمَاءُ». وفى روایة: «فَقِيلَ لَهُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ شَقَّ عَلَيْهِمُ الصِّيَامُ وَإِنَّمَا يَنْتَظِرُونَ فِيمَا فَعَلْتَ فَدَعَاهُ بِقَدْحٍ مِّنْ مَاءٍ بَعْدَ الْعَصْرِ» مسلم (1114).

عنی: پیامبر صلی الله علیه و سلم در سال فتح مکه بقصد مکه از مدینه بیرون شد و تا اینکه به چشمہ آب عمیم (دریک میلی عسفان) رسید، روزه بود و مردم نیز با وی روزه بودند. به وی عرض کردند که روزه مردم را به مشقت اندخته و مردم به تو چشم دوخته‌اند. بعد از عصر بود، که پیمانه‌ای آب خواستند و از آن نوشیدند و مردم به وی می‌نگریستند، پس گروهی نیز افطار کردند و گروهی همچنان روزه بودند. به ایشان عرض کردند که گروهی همچنان روزه هستند، او فرمود: آنان نافرمانی کرده و گناهکارند. (چون پیامبر حکم کرده بود که از این رخصت استفاده کنند و آنان با آن رخصت مخالفت کردند). (برای مزید معلومات مراجعه شود به: الشرح الممتع للشيخ محمد ابن عثیمین رحمه الله .ج 6 ص 355).

«امام نووی و کمال بن همام گفتند: احادیثی که دلالت بر افضلیت روزه خوردن (در سفر) دارند بر کسی حمل می‌گردد که با وجود روزه بودن دچار ضرر گردد، و در بعضی از احادیث به این مسئله تصریح هم شده است، و لازمست که (آن احادیث) را اینگونه تاویل نمود، تا بین احادیث جمع کرده باشیم، و این (جمع کردن) بهتر است از اینکه بعضی احادیث را نادیده بگیریم و یا ادعای نسخ نماییم بدون آنکه دلیل قاطعی باشد. و کسانی که روزه گرفتن یا نگرفتن آنرا (در سفر) یکسان می‌دانند، به حدیث عایشه رضی الله عنہ استدلال کردند که: حمزه بن عمرو اسلامی رضی الله عنہ - که زیاد روزه می‌گرفت - به پیامبر صلی الله علیه و سلم گفت: آیا در سفر روزه بگیرم؟ که پیامبر صلی الله علیه و سلم فرمود: اگر خواستی روزه بگیر، و اگر نه روزه ایت را بخور» متفق عليه». (الموسوعة الفقهية) ( ج 28 ص 73).

### حكم تصیم سفردر روزماه مبارک رمضان:

بر طبق مذهب امام ابوحنیفه ، امام مالک و امام شافعی ، هرگاه شخصی در شب نیت روزه فردا را بعمل اورد ، ولی در صبح همان روز تصیم به سفر کرد براین شخصی

جایز نیست که روزه اش را بخورد، این شخص باید روزه اش را تا وقت غروب ادامه و روزه خویش کامل نماید، زیرا روزه عبادتی است که نسبت به حالت حضر و سفر مختلف است، و هرگاه این دو (حضر و سفر) با هم جمع شوند، حکم حضر بر سفر غالب می‌گردد. (برای مزید معلومات مراجعه فرماید : به «حاشیه ابن عابدین» (431/2).

ولی در مذهب امام احمد برای این شخص جایز است که هرگاه روزه دار در اثنای روز سفر کرد روزه اش را بخورد. (برای مزید معلومات مراجعه فرماید : به کتاب: «المغنی»(345/4).

اما قول راجح همان رای امام احمد است، به دلیل عمومیت فرموده الله تعالی: «فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضاً أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّهُ مِنْ أَيَّامَ أَخَرِ» (بقره : 184).«وَ كَسَانِي از شما که بیمار یا مسافر بودند (و روزه نگرفتند، به اندازه آن روزها) چند روز دیگری را روزه گیرند».

و نیز به دلیل حدیث جابر بن عبد الله رضی الله عنہ که گفت: «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حَرَّاجَ عَامَ الْفُتْحِ إِلَى مَكَّةَ فِي رَمَضَانَ فَصَامَ حَتَّىٰ بَلَغَ كُرَاعَ الْغَمِيمِ فَصَامَ النَّاسُ ثُمَّ دَعَا بِقَدْحٍ مِنْ مَاءٍ فَرَفَعَهُ حَتَّىٰ نَظَرَ النَّاسُ إِلَيْهِ ثُمَّ شَرَبَ فَقِيلَ لَهُ بَعْدَ ذَلِكَ إِنَّ بَعْضَ النَّاسِ قَدْ صَامَ؟ فَقَالَ: «أُولَئِكَ الْعُصَاهُ، أُولَئِكَ الْعُصَاهُ» وَفِي لَفْظٍ: فَقِيلَ لَهُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ شَقَّ عَلَيْهِمُ الصَّيَامَ وَإِنَّمَا يَنْظَرُونَ فِيمَا فَعَلُوا فَدَعَا بِقَدْحٍ مِنْ مَاءٍ بَعْدَ الْعَصْرِ فَشَرَبَ». (رواه مسلم). ) یعنی: رسول خدا صلی الله علیه وآلہ وسلم در سال فتح مکه در ماه رمضان بسوی مکه رفت و روزه گرفت و مردم نیز روزه داشتند، تا به (جایی بنام) کراء الغمیم رسید، آنگاه کاسه آبی خواست، و آن را بلند کرد؛ تا مردم به ایشان نگاه کنند، سپس نوشید، بعد از آن به ایشان گفتند: برخی از مردم روزه گرفتند، پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: «آنان نافرمان هستند، آنان نافرمان هستند». و در روایتی دیگر آمده: به ایشان گفته شد: مردم روزه برایشان دشوار است، منتظرند ببینند شما چکار می کنید، بعد از عصر بود که کاسه ای آبی را خواست و نوشید. مسلم روایت کرده است. که در این روایت مشاهده می شود با وجود آنکه مردم تا وقت عصر روزه بودند ولی پیامبر صلی الله علیه وسلم در آن هنگام - به دلیل سفر- روزه خود را می خورد.

### نظر شیخ الاسلام ابن تیمیه:

شیخ الاسلام ابن تیمیه رحمه الله در مورد اینکه : «هرگاه کسی در اثنای روز سفر کند آیا خوردن روزه برایش جایز است یا خیر ؟ میفرماید :

دو قول مشهور علماء در این مسئله وجود دارند که از امام احمد هر دو قول روایت شده، ولی ظاهرتر آنها اینست که: برای او جایز است، همانطور که در سنن ثابت شده که هرگاه یکی از صحابه در روز به سفر می رفت روزه را می خورد و یادآور می شد که آن جزو سنت پیامبر صلی الله علیه وسلم است، و در صحیح (بخاری) از پیامبر صلی الله علیه وسلم ثابت شده که او نیت روزه در سفر داشت و سپس خواست که کمی آب برایش آورند او نیز روزه اش را خورد در حالیکه مردم وی را می دیدند». (برای معلومات مزید مراجعه شود به مجموع الفتاوى (212/25).

اما باید توجه کرد که خوردن روزه تا زمانی برایش جایز نیست ، تا که به سفر خویش اغز نه نموده باشد . و برای این شخص جایز نیست که در محل اقامتش روزه اش را

بشکند.

شیخ ابن عثیمین در (الشرح الممتع 218/6). مینویسد :  
«صحيح آنست که او نباید روزه را بخورد تا آنکه شهر را ترک کند، زیرا او اکنون در سفر نیست هرچند که نیت سفر را دارد، و بخاطر این نیت برای او جایز نیست که (نمایش) را قصر کند تا آنکه از شهر خارج می گردد، و همینطور جایز نیست تا روزه را بشکند تا آنکه از شهر خارج می شود».

ختم

## موضعات مندرج :

- مقدمه

- برای مسافر روزه گرفتن بهتر است یا روزه نگرفتن

- نظریات علماء در مورد روزه مسافر

- افضلیت و عدم افضلیت روزه در مسافت

- حکم تصیم سفر در روز ماه مبارک رمضان

## نام رساله : احکام مسافر در رمضان

تابع ونگارش : امین الدین « سعیدی - سعید افغانی »

مدیر مرکز مطالعات ستراتیژیکی افغان و مسؤول مرکز فرهنگی حق لاره - جرمنی

ادرس ارتباطی : بربیننا لیک [saidafghani@hotmail.com](mailto:saidafghani@hotmail.com):

**Get more e-books from [www.ketabton.com](http://www.ketabton.com)**  
**Ketabton.com: The Digital Library**